

Spoštovani,

v zadnji številki revije v letu 2014 sta tudi prispevka o kolektivnem pogajanju v javnem sektorju in o decentralizaciji in kakovosti upravljanja javnega šolstva v državah EU. Eden od pomembnih kazalnikov stanja v regijah je tudi šolska uspešnost učencev.

Ker je slovensko osnovno šolstvo javno, bi zato moralo biti približno enako kakovostno po vsej Sloveniji. Ugotovitve študij pa kažejo, da znanje, ki ga pridobi povprečen šolar v Pomurju oziroma šolar v severozahodni Sloveniji in se je prikazalo na nacionalnem preverjanju znanja, ni enakovredno znanju, ki ga pridobi njegov vrstnik v kulturno, socialno in ekonomsko uspešnejših delih Slovenije. Ker je izobraževanje povezano s socio-ekonomskim, kulturnim in intelektualnim potencialom celotnega okolja oziroma regije, se te razlike prisotne tudi drugje. Kljub temu pa je očitno, da imajo ti dejavniki na agregatni ravni večji vpliv v vzhodni Sloveniji, še zlasti v Prekmurju. Pri tem je nemočna tudi šolska politika, saj sama ne more bistveno izenačiti pogojev med posameznimi regijami.

Vprašanju, kako različen ustvarjalni potencial slovenskih regij, izražen v celotnem gospodarskem in socialnem razvoju regije, vpliva na druge pomembne dejavnike življenja ljudi, je bilo do sedaj namenjeno premalo pozornosti. V ospredju so vprašanja širše družbene ureditve, povezane z učinkovito regionalno in ekonomsko-socialno politiko države, od katere je v veliki meri odvisno udejanjanje ekonomskega, kulturnega in socialnega kapitala v lokalnem okolju in v družini.

Z nadaljnjimi raziskavami bi kazalo načrtno raziskati tiste dejavnike, ki izraziteje prispevajo k razlikam med regijami, kar bi olajšalo načrtovanje konkretnjših ukrepov za izboljšanje šolske politike. Znotraj šol bi veljalo raziskati možnosti vključevanja v različne projekte, vpetost šole v regijo, sodelovanje s starši, pristope, s katerimi bi uvajali novosti in evalvirali svoje delo.

Uresničevanje načela o zagotavljanju enakih vzgojno-izobraževalnih možnosti za optimalen razvoj mladih je mogoče dosežati zlasti z decentralizacijo sistema in s povečanjem šolske avtonomije ter s prenosom pristojnosti in odgovornosti na šole same. Sem sodijo tudi ustrezne politike, ki pa morajo, če želijo izboljšati ali spremeniti ekonomsko, kulturno in družbeno prikrajšanost mladih, seči tudi izven šole in zagotoviti realne možnosti izkoriščanja in izmenjave kapitalov.

Podoben pristop tudi na drugih področjih, na primer povečanje možnosti zaposlovanja, odprava brezplačnega pripravništva, večja vključenost mladih raziskovalcev v raziskovalne projekte in ureditev štipendiranja socialno ogroženih dijakov in študentov, bi vsaj malo omilil breme krize, ki jo nosijo mladi in je v regijah v Sloveniji različno. Skupna zaveza gospodarstva in negospodarstva ter politike bi vsekakor morala biti, da so pogoji življenja in dela tudi za mlade v domovini primerljivi s tujino. S tako popotnico vstopamo v leto 2015, v katerem želim vsem bralcem revije veliko ustvarjalnega nemira in osebnega zadovoljstva.

Stanka Setnikar Cankar

Prof. dr. Stanka Setnikar Cankar
Odgovorna urednica MRJU